

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра спортивно-педагогічних дисциплін

Проректор

"31" 08,

ЗАТВЕРДЖУЮ

р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СУДДІВСТВА У СПОРТІ

Освітня програма Фізична культура і спорт
другого (магістерського) рівня
Спеціальність 017 – Фізична культура і спорт
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Івано-Франківськ - 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СУДДІВСТВА У СПОРТІ

для студентів спеціальності 017 - Фізична культура і спорт

Розробник:

Ступар М.І., професор кафедри спортивно-педагогічних дисциплін, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри спортивно-педагогічних дисциплін

Протокол від “29” серпня 2022 р. №1

Завідувач кафедри

А.В.Синиця

“29” 08 2022 р.

Схвалено науково-методичною радою факультету фізичного виховання і спорту

Протокол від “30” 08 2022 р. № 1

Голова

Е.Й.Лапковський

“30” 08 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів- 3	Галузь знань: 01, освіта	Вібіркова (за вибором)	
	Напрямок підготовки 017 (фізична культура і спорт)		
Модулів –1	Спеціальність: 017– фізична культура і спорт	Рік підготовки:	
Змістових модулів-2		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		2-й	2-й
тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента –8;	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	2с.-20год.	6год.
		Практичні, семінарські	
		2с.-40год.	8год.
		Самостійна робота	
		2с.-120год.	2с.-170год.
		Вид контролю: 2с.- екзамен;	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –33,5/66,5; для заочної – 5,1/94,9.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання спортивної дисципліни полягає в тому, щоб студенти найбільш повною мірою оволоділи теоретичним матеріалом, практичними вміннями і навичками функцій спортивних арбітрів, а також методикою суддівства змагань з різних видів спорту.

Завдання .

У процесі викладання спортивної дисципліни розв'язуються такі завдання:

1. Ознайомлення з історією та становленням арбітражу спортивних змагань.
2. Вивчення класифікації суддівства в олімпійських видах спорту.
3. Формування спеціальних знань, навичок, необхідних для подальшої практичної діяльності в якості спортивних арбітрів.
4. Оволодіння методикою суддівства в обраному виді спорту.
5. Оволодіння вмінням формувати Регламент змагань і складати календарі змагань за різними системами їх проведення.

Компетентності

ІК.Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ФК14.Здатність до безперервного професійного розвитку.

СК1. Здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень.

СК2. Здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту.

СК6. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту.

СК7. Здатність планувати, організовувати та здійснювати самостійні наукові дослідження з проблем фізичної культури і спорту.

СК9. Усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання.

Програмні результати навчання

ПРН-5. Використовувати у своїй роботі сучасні технології підготовки арбітрів.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Теоретичний курс дисципліни.

- Тема 1. Вступ. Історія розвитку суддівства в спорті.
- Тема 2. Суддівські функції в системі спорту.
- Тема 3. Регламентуючі документи федерації з виду спорту.
- Тема 4. Порядок присвоєння кваліфікаційних категорій арбіт
- Тема 5. Взаємовідношення арбітра з спортсменами, тренерами і засобами масової інформації.
- Тема 6. Кодекс етики і честі спортивного судді.
- Тема 7. Проблеми психологічної підготовки арбітра.
- Тема 8. Функції уваги арбітра в процесі суддівства спортивних змагань.
- Тема 9. Суддівський професіоналізм і глядацькі симпатії.
- Тема 10. Проблеми суддівства в сучасному спорті.

Змістовий модуль 2. Практичний курс дисципліни

- Тема 1. Регламент, як основоположник умов проведення змагань.
- Тема 2. Визначення професійної стійкості арбітра.
- Тема 3. Методика медичного контролю арбітра в річному циклі тренувань.
- Тема 4. Опис Регламенту змагань, проведення жеребкування і складання календаря змагань.
- Тема 5. Застосування дисциплінарних санкцій арбітром при проведенні змагань.
- Тема 6. Методика самооцінки атбітража.
- Тема 7. Правила гри та їх трактовка з обраного виду спорту.

Тема 8. Здійснення практичного суддівства з обраного виду спорту, перегляд та обговорення арбітражу.

Тема 9. Види професійної підготовки арбітра та методика їх вдосконалення.

Тема 10. Вибір позиції арбітром в процесі суддівства в ігрових видах спорту.

Тема 11. Організація і проведення змагань. Організація і проведення змагань в умовах вищого навчального закладу.

Тема 12. Характеристика спортивної форми арбітра

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
Л		П	л	ін.	с.р.	л		п	л	ін	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Теоретичний курс дисципліни												
Тема 1. Вступ. Історія розвитку суддівства в спорті.	6	2				4	6	2				4
Тема 2. Суддівські функції в системі спорту.	6	2				4	6					6
Тема 3. Регламентуючі документи федерації з виду спорту.	6	2				4	6					6
Тема 4. Порядок присвоєння кваліфікаційних категорій арбітра.	6	2				4	6	2				4
Тема 5. Взаємовідношення арбітра з спортсменами, тренерами і засобами масової інформації.	6	2				4	6					6

Тема 6. Кодекс етики і честі спортивного судді.	6	2				4	6					6
Тема 7. Проблеми психологічної підготовки арбітра	6	2				4	6					6
Тема 8. Функції уваги арбітра в процесі суддівства спортивних змагань.	6	2				4	6					6
Тема 9. Суддівський професіоналізм і глядацькі симпатії.	6	2				4	6					6
Тема 10. Проблеми суддівства в сучасному спорті	6	2				4	6					6
Разом	60	20				40	60	6				56
Змістовий модуль 2. Практичний курс дисципліни.												
Тема 1. Регламент, як основоположник умов проведення змагань.	6		2			4	6					6
Тема 2. Визначення професійної стійкості арбітра.	6		2			4	6					6
Тема 3. Методика медичного контролю арбітра в річному циклі тренувань.	6		2			4	6					6
Тема 4. Опис Регламенту змагань, проведення жеребкування і складання календаря змагань.	12		4			8	12		2			10
Тема 5. Застосування дисциплінарних санкцій арбітром при проведенні змагань.	6		2			4	6					6
Тема 6. Методика самооцінки арбітража.	12		4			8	12					12

Тема 7. Правила гри та їх трактовка з обраного виду спорту.	18		6			12	18		2			16
Тема 8. Здійснення практичного суддівства з обраного виду спорту, перегляд та обговорення арбітражу.	24		8			16	24					24
Тема 9. Види професійної підготовки арбітра та методика їх вдосконалення.			2				8					8
Тема 10. Вибір позиції арбітром в процесі суддівства в ігрових видах спорту.			2				8					8
Тема 11. Організація і проведення змагань. Організація і проведення змагань в умовах ВНЗ.			4				10					10
Тема 12. Характеристика спортивної форми арбітра.			2				8					8
Разом	120		40			80	120		4			116

5. Теми практичних занять

Денна форма навчання

<i>2 семестр</i>		
1	Регламент, як основоположник умов проведення змагань.	2
2	Визначення професійної стійкості арбітра.	2
3	Методика медичного контролю арбітра в річному циклі тренувань.	2
4	Опис Регламенту змагань, проведення жеребкування і складання календаря змагань.	4
5	Застосування дисциплінарних санкцій арбітром при проведенні змагань.	2

6	Методика самооцінки арбітража.	4
7	Правила гри та їх трактовка з обраного виду спорту.	6
8	Здійснення практичного суддівства з обраного виду спорту, перегляд та обговорення арбітражу.	8
9	Види професійної підготовки арбітра та методика їх вдосконалення.	4
10	Вибір позиції арбітром в процесі суддівства в ігрових видах спорту.	6
Разом		40

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
<u>2 семестр</u>		
1	-Регламент, як основоположник умов проведення змагань. -Опис Регламенту змагань, проведення жеребкування і складання календаря змагань.	2
2	- Методика медичного контролю арбітра в річному циклі тренувань.	2
3	-Застосування дисциплінарних санкцій арбітром при проведенні змагань. -Методика самооцінки арбітража.	2
4	-Правила гри та їх трактовка з обраного виду спорту.	2
Разом		8

6. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Регламентуючі документи федерації з різних видів спорту.	10
2	Види професійної підготовки арбітра та методика їх вдосконалення.	6
3	Кодекс честі.	4
4	Методика медичного контролю арбітра в річному циклі тренувань.	8
5	Опис Регламенту змагань, проведення жеребкування і складання календаря змагань.	10
6	Застосування дисциплінарних санкцій арбітром при проведенні змагань.	8

7	Методика самооцінки арбітража.	10
8	Регламент, як основоположник умов проведення змагань.	10
9	Психологічна стійкість і концентрація уваги. Визначення професійної стійкості арбітра.	8
10	Організація і проведення змагань в умовах вищого навчального закладу.	6
11	Проблеми суддівства в сучасному спорті.	4
12	Застосування дисциплінарних санкцій до арбітра при не якісному проведенні змагань.	6
13	Правила гри та їх трактовка з обраного виду спорту.	18
14	Здійснення практичного суддівства з обраного виду спорту, перегляд та обговорення арбітражу.	12
Разом		120

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Порядок присвоєння кваліфікаційних категорій арбітра	10
2	Види професійної підготовки арбітра та методика їх вдосконалення.	8
3	Кодекс честі.	4
4	Методика медичного контролю арбітра в річному циклі тренувань.	12
5	Опис Регламенту змагань, проведення жеребкування і складання календаря змагань.	14
6	Застосування дисциплінарних санкцій арбітром при проведенні змагань.	8
7	Методика самооцінки арбітража.	10
8	Регламент, як основоположник умов проведення змагань.	14
9	Психологічна стійкість і концентрація уваги. Визначення професійної стійкості арбітра.	16
10	Організація і проведення змагань в умовах вищого навчального закладу.	10
11	Проблеми суддівства в сучасному спорті.	10
12	Застосування дисциплінарних санкцій до арбітра при не якісному проведенні змагань.	6
13	Правила гри та їх трактовка з обраного виду спорту.	24
14	Здійснення практичного суддівства з обраного виду спорту, перегляд та обговорення арбітражу.	20
15	Регламентуючі документи федерації з різних видів спорту.	4
Разом		170

7. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, самостійна робота з навчальними посібниками та електронними носіями інформації.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

<i>Модуль 1</i>							<i>Екзамен</i>	<i>Сума</i>
<i>Навчальна (аудиторна) робота</i>								
<i>Змістовий модуль 1</i>			<i>Змістовий модуль 2</i>					
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>Сума</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>Сума</i>		
<i>Контрольна робота – 5; Тест – 5; Робота на парах – 5</i>		<i>15</i>	<i>Контрольні нормативи – 20; Тест – 5; Робота на парах – 10</i>			<i>35</i>	<i>50</i>	<i>100</i>

Вимоги до змістовних модулів

Змістовний модуль 1

1. Історія розвитку суддівства в спорті.
2. Суддівські функції в системі спорту.
3. Регламентуючі документи федерації з виду спорту.
4. Порядок присвоєння кваліфікаційних категорій арбітра.
5. Взаємовідношення арбітра з спортсменами, тренерами і засобами масової інформації.
6. Кодекс етики і честі спортивного судді.
7. Проблеми психологічної підготовки арбітра.
8. Функції уваги арбітра в процесі суддівства спортивних змагань.
9. Суддівський професіоналізм і глядацькі симпатії.
10. Проблеми суддівства в сучасному спорті.
11. Форма обліку результатів розіграшу .
12. Змагання які відрізняються за масштабом.
13. Регламент системи проведення змагань,
14. Оцінка та облік результатів змагань.
15. Взаємодія членів суддівської бригади.
16. Покарання учасників змагань за неправильну поведінку.
17. Форма заявки на участь у міських особисто-командних змаганнях.
18. Змагання які відрізняються за складом учасників.
19. Змагання які відрізняються за цільовою установкою.
20. Визначте на якій підставі складається календар ігор.

Змістовний модуль 2

1. Хто і як проводить жеребкування.
2. Порядок присвоєння кваліфікаційних категорій спортивним суддям.
3. Підвищення категорії суддівських кадрів і їх облік.
4. Ігровий формат при проведенні матчу в спортивних іграх.
5. Етапи роботи ГСК.
6. Визначення кількості ігрових календарних днів при коловій системі та системі з вибуванням.
7. Критерії, що впливають на рівень спортивного суддівства при проведенні змагань.
8. Знання суддями правил по виду спорту, уміння застосовувати їх, дотримуючи вимоги спортивної етики.
9. Турнірна таблиця результатів ігор у підгрупах.
10. Офіційні жести, що характеризують допущені помилки.
11. Показ персональних фолів.
12. Суддівська бригада. Офіційні процедури. Жести суддів.
13. Склад суддівської бригади.
14. Президія колегії суддів і її функції.
15. Підготовка судів на семінарах і за практичним суддівством.
16. Підвищення категорії суддівських кадрів і їх облік.
17. Керівництво колегіями по підпорядкованості.
18. Рекомендації для суддівства змагань вищого рангу.
19. Неспортивна поведінка у спорті.
20. Склад суддівської колегії на змаганнях.
21. Суддівській професіоналізм та глядацькі симпатії.
22. Типові помилки у методиці суддівства.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	---

10. Методичне забезпечення

Дисципліна «Теорія і методика суддівства у спорті» має певне навчально-методичне забезпечення у вигляді посібників:

- тексти лекцій;
- мультимедійні програми;
- наочне забезпечення;
- електронні носії інформації;
- розробка практичних занять;
- питання до екзамену.

Для реалізації ідеї кредитно-модульної системи кожен студент повинен мати можливість користуватися всім комплектом навчально-методичного забезпечення.

11.Рекомендована література

Базова

Рекомендована література

1. Верхошанський Ю. Основи спеціальної фізичної підготовки спортсменів. – К.: Фізкультура і спорт, 2015.
2. Віхров К., Догадайло В. Педагогічний контроль в процесі тренування. ФФУ, – К.: 2000.
3. Віхров К.Л., Лоос В., Сорока Ю. Риси психології в суддівстві. – Футбол-Хокей, 1977. – № 21.
4. Віхров К.Л. Підготовка футбольного арбітра. – К.: Здоров'я, 1981.
5. Віхров К.Л.Змагання з футболу. – К.: Здоров'я, 1981.
6. Дулін А.Л., Худатов Н.А. Психолого-педагогічні аспекти проблеми суддівства у спорті. – Теорія і практика фізичної культури, 1984. – № 2.
7. Зеленцов А.М., Лобановский В.В., Ткачук В.П., Кондратьев А.И. Тактика і стратегія футболу. – К., 1989. – 192 с.
8. Інформаційні методичні матеріали асоціацій футбольних арбітрів України (АФАУ).
9. Соломонко В.В., Лисенчук Г.А., Соломонко О.В. Футбол: вид. 2-е., випр., доп. – К.: Олімпійська література. – 2005. – С. 11-12.

10. Спірін А. Суддівство: погляд на проблему. – К.: Методичне видання. 2003.
11. Стороженко С.Н. Футбол і насильство. Погляд з середини. – К, 2005.
12. Ene A. Obstructia. – In: Arbitrul: Buletin ethnic, 1988, № 1(18).
13. Ene A. Arbitrii de linie. In: Arbitrul: Buletin ethnic, 2000, № 3 (20).
14. Laws of the Game. – FIFA, 2012.
15. Laws of the Game. – FIFA, 2021.
16. Laws of the Game. – Questions and Answers. FIFA, 2022.
17. Refereeing. International Lists. – 2020.
18. Spielregeln. – 2020.
19. www.PFL.com.ua
20. www.FFU.ORG.ua
21. www.REFEREE.ua
22. www.RFS.ua 27.
23. www.UEFA.com

Допоміжна

1. Безруких, Н.А. Вікова [фізіологія](#) / Н.А. Безруких, В.Д. Фарбер. - К.: Видавничий центр «Академія», 2004. - 128 с.
2. Годік, М.А. Фізична підготовка арбітрів / М.А. Годік. - К.: Олімпія, 2006. - 221 с.
3. Голомазов, С.В. Теоретичні основи і методика контролю суддівської майстерності / С.В. Голомазов, Б.Г. Чирва. - К.: ТВТ Дивізіон, 2006. - 187 с.
4. Гуревич, І.А. [Кругове тренування](#) при розвитку фізичних якостей / І.А. Гуревич. - [Освіта](#), 2005. - 236 с.
5. Бішопс, К. Суддівство у спорті / К. Бішопс, Х. Герардс. - К.: Терра-спорт, 2003. - 167 с.
6. Джармен, Д. Критерії відбору у суддівстві / Д. Джармен. - К.: [Фізкультура і спорт](#), 2006. - 59 с.
7. Жуков, М.А. Рухливі ігри / М.А. Жуков. - К.: [Фізична культура і спорт](#), 2000. - 247 с.
8. Ільїн, Є.П. [Психологія](#) спорту / Є.П. Ільїна. - К, 2008. - 128 с.
9. Ільїн, Є.П. [Психологія](#) фізичного виховання / Є.П. Ільїн. - 200. - 176 с.
10. Люкшинов, Н.М. [Мистецтво](#) підготовки висококласних футболістів / Н.М. Люкшинов. - М.: 2006. - 420 с.
11. Коробейник, А.В. Футбол. Самовчитель азбуки суддівства. / О.В. Коробейник : Фенікс, 2000. - 319 с.
12. Кузнецов, А.А. Теоретичні основи підготовки арбітрів у спорті. - К.: Олімпія, 2008. - 110 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, читальний зал.

2. Івано-Франківська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. Івана Франка.
3. Методичний кабінет з футболу.
4. <https://www.ua-football.com/>
5. <https://sport.ua/uk/>
6. www.PFL.com.ua
7. <https://football24.ua/>
8. <https://uaf.ua/about-ffu>
9. Ene A. Arbitrii de linie. In: Arbitrul: Buletin ethnic, 2021, № 3 (20).
10. Laws of the Game. – FIFA, 2019.
11. Laws of the Game. – FIFA, 2022.
12. Refereeing. International Lists. – 2022.